

Kritik mot åklagare vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Halmstad, för långsam handläggning av ett ungdomsärende

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot åklagare vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Halmstad, för långsam handläggning av ett ärende där hennes dotter BB (född i mars 1990) var misstänkt för mordbrand m.m.

Utredning

Handlingar i åklagarkammarens ärende 405A-3647-06 inforrades och granskades. Av dessa framgick bl.a. följande. Under september och oktober 2006 gjordes flera polisanmälningar mot den då sextonåriga BB. Anmälningarna gällde mordbrand samt våld och hot mot tjänsteman. Förhör med BB hölls i januari 2007, vid vilket hon delgavs misstanke om brott. Ett förundersökningsprotokoll inkom till åklagarkammaren i april 2007. Åtal väcktes den 19 oktober 2007.

Ärendet remitterades till Åklagarmyndigheten för upplysningar och yttrande över handläggningen av förundersökningen.

Åklagarmyndigheten (vice riksåklagaren CC) kom in med ett remissvar av vilket det framgick att upplysningar inhämtats från kammaråklagaren DD och chefsåklagaren EE samt kammaråklagarna FF och GG (FF:s och GG:s upplysningar här utelämnade).

DD uppgav sammanfattningsvis följande om bakgrunden till den långa handläggningstiden fram till dess att ärendet under hösten 2007 lottades om på en annan åklagare.

En bidragande orsak till att handläggningen blivit avsevärt längre än normalt var att hon samtidigt ansvarade för ett mycket omfattande ärende rörande människosmuggling. Under våren och sommaren 2007 var hon också frånvarande under tio veckor på grund av en obligatorisk kurs, praktiktjänstgöring, sommarsemester m.m. På grund av arbetsläget under våren 2007 hade hon lottningsstopp respektive reducerad tilldelning av ordinarie mål. Trots detta blev det resterande ordinarie rotelarbetet lidande. Hon valde att in i det längsta försöka lösa situationen själv, vilket hon i efterhand beklagar. Inför sommarsemestern 2007 hade hon emellertid

ett samtal med kammarchefen vid vilket man kom överens om att ett antal färdiga ärenden, dock inte det aktuella, skulle lottas om på andra åklagare.

EE bekräftade att DD hade en stor arbetsbörda under år 2007, vilket han kände till. Han uppgav vidare att han vid flera tillfällen lyfte bort ärenden från henne. Han hade också uppmanat henne att tydligt säga i från om hon inte kunde hålla tidsfristerna. DD hade emellertid inte uppgivit att hon hade problem med det aktuella ärendet. Slutligen uppgav han att kammaren har tydliga rutiner för hur ungdomsärenden ska handläggas.

CC anförde, efter inledande avsnitt om bakgrund och rättslig reglering, under rubriken Bedömning följande.

I aktuellt ärende har samtliga brott ägt rum på en barn- och ungdomsklinik under tiden den 16 september 2006 fram till den 13 oktober 2006. Ärendet lottades den 21 september 2006 på en åklagare och inledande direktiv skickades den 3 oktober 2006 respektive den 20 oktober 2006. Alla förhör med målsäganden och vittnet hade inkommit till åklagarkammaren den 1 november 2006. Utlåtande från räddningstjänsten med bedömningen att det fanns risk för brand och rökspridning samt risk för människors liv/hälsa inkom den 3 november 2006 till åklagarkammaren.

Därefter vidtogs inte någon åtgärd i ärendet förrän den 11 januari 2007 då framställan om offentlig försvarare expedieras till tingsrätten samt direktiv skickades till polisen.

Förhör hölls med den misstänkte BB den 25 januari 2007 och hon delgavs samtliga brottsmisstankar samma dag, vilket innebar att tidsfristen på sex veckor för att väcka åtal började löpa.

Den 1 februari 2007 inkom förhör med BB samt journalanteckningarna från målsägandenas läkarbesök till åklagarkammaren. Den 23 april 2007 vidtogs de sista utredningsåtgärderna i förundersökningen.

BB slutdelgavs den 24 april 2007 och hade då inte någon erinran mot utredningen. Den 27 april 2007 inkom förundersökningsprotokollet till åklagarkammaren.

Den 13 juli 2007 begärde åklagaren yttrande från socialtjänsten.

Den 5 oktober 2007 lottades ärendet om till en annan åklagare och sedan till ytterligare en åklagare innan åtal väcktes den 19 oktober 2007.

Det kan först konstateras att handläggande polis har efterkommit åklagarens direktiv inom rimlig tid.

Förundersökningen har inte varit komplicerad eller omfattande. Det har därför inte funnits skäl för att överskrida tidsfristen. Således kan det konstateras att ärendet inte har handlagts med den skyndsamhet som borde ha skett. Den ansvariga åklagaren har otvivelaktigt haft en hög arbetsbelastning. Om en åklagare själv inte har möjlighet att handlägga ett ärende med den skyndsamhet som är påkallad är det viktigt att åklagaren uppmärksammar kammarchefen på detta. Riksåklagaren har bl.a. genom Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (ÅFS 2007:5) om bevakning och uppföljning vid Åklagarmyndigheten av pågående förundersökningar gett uttryck för vikten av kontroll över ärenden i allmänhet och fristärenden i synnerhet. Det övergripande ansvaret för denna kontroll har givetvis åklagarkammarens ledning.

Avslutningsvis vill jag peka på att Åklagarmyndigheten på olika sätt arbetar med att förkorta handläggningstiderna. Införandet av Åklagarmyndighetens nya ärendehanteringssystem, Cåbra, skapar t.ex. bättre förutsättningar för den enskilde handläggaren och för kammarledningen att ha en god överblick över ärendena på den egna roteln respektive hela kammaren. I myndighetens verksamhetsplan för år 2007 har ungdomsbrott och ärenden med unga målsäganden ägnats särskild uppmärksamhet. Åklagarkammarna har bl.a. redovisat omfattningen av eventuella

fristöverskridanden och efterlevnaden av fristen att fatta beslut i åtalsfrågan enligt 4 § LUL. En analys av denna redovisning pågår. Analysen ska enligt årets verksamhetsplan utgöra underlag för hur fortsatta tillsyns- och uppföljningsinsatser ska utformas. Åklagarmyndigheten kommer således att vidta de åtgärder som den nämnda redovisningen ger anledning till.

Bedömning

Av 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken framgår att en förundersökning ska bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Enligt 4 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL), i dess lydelse före den 1 januari 2007, ska en förundersökning mot den som inte fyllt 18 år och som gäller brott för vilket det är föreskrivet fängelse i mer än sex månader bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen ska avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken. Tidsfristen får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

I förarbetena har, som ett exempel på när tidsfristen får överskridas, angetts bl.a. att det är nödvändigt att genomföra tekniska undersökningar som tar lång tid (prop. 1994/95:12 s. 61 f. och 96 f.).

Av utredningen framgår att den aktuella förundersökningen vid två tillfällen blivit liggande under längre tidsperioder utan att i princip några åtgärder för att föra den framåt vidtagits från DD:s sida. Således har inga åtgärder vidtagits under drygt två månader från början av november 2006 då bl.a. förhör med målsäganden och vittnen hade ägt rum till dess att DD den 11 januari 2007 gav direktiv om att BB skulle delges misstanke om brott. Under fem månader från slutet av april 2007 fram till dess att DD lämnade sin tjänst den 30 september har endast ett yttrande från socialtjänsten begärts in och ett utkast till stämningsansökan upprättats.

BB delgavs brottsmisstankarna vid förhör den 25 januari 2007. Under det första uppehållet i handläggningen hade således inte sexveckorsfristen börjat löpa men däremot gällde det särskilda skyndsamhetskravet. Ett uppehåll som det aktuella är inte förenligt med det kravet. Under det andra uppehållet löpte den föreskrivna sexveckorsfristen ut den 8 mars 2007. Jag kan konstatera att det i ärendet var aktuellt att företa teknisk undersökning. Den sista av dessa utredningar synes ha varit färdig under andra hälften av april 2007. Det har inte framkommit om det varit möjligt att förordna om utredningen tidigare eller att påskynda den. Även om det således, på grund av den tekniska undersökningen, kan ha funnits skäl att överskrida tidsfristen något, har ett överskridande om fem månader givetvis inte varit försvarbart.

DD har uppgett att orsaken till dröjsmålet varit hennes mycket ansträngda arbetssituation och viss bortovaro från kammaren under den aktuella tiden. Som Åklagarmyndigheten angett måste en åklagare som inte har möjlighet att handlägga ett ärende med den skyndsamhet som föreskrivs uppmärksamma kammarledningen på detta. I förevarande fall har såväl DD som EE uppgett att hon har erbjudits

avlastning. Jag finner det därför anmärkningsvärt att hon trots detta inte uppmärksammat EE på det aktuella ärendet.

EE har i egenskap av kammarchef haft det övergripande ansvaret för verksamheten. Utredningen ger inte underlag för att kritisera honom men det inträffade visar på vikten av att kammarledningen håller sig informerad om arbetsläget.

I oktober 2007 lottades ärendet över på först FF och sedan GG innan åtal väcktes. Mot deras handläggning har jag ingen invändning.

Jag kan således sammanfattningsvis konstatera att jag är mycket kritisk till att beslut i åtalsfrågan inte fattades förrän cirka ett år efter det att gärningarna ägt rum och DD förtjänar allvarlig kritik för detta.

Vad som i övrigt framkommit föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.